

Γ΄ ΤΑΞΗ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της **Στήλης Α** και δίπλα στον καθέναν από αυτούς τα γράμματα της **Στήλης Β**, τα οποία προσδιορίζουν τις χρονολογίες που αντιστοιχούν στα γεγονότα της **Στήλης Α** (περισσεύουν δύο χρονολογίες)

Στήλη Α:	Στήλη Β:
1. Η ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος	α. Αύγουστος του 1910
2. Η ίδρυση του Κόμματος των Φιλελευθέρων	β. 1917
3. Ενθρόνιση Κωνσταντίνου	γ. Οκτώβρης 1918
4. Η ομιλία του Ελ. Βενιζέλου στην Πλατεία Συντάγματος	δ. 1909
5. Η ίδρυση του Υπουργείου Περιθάλψεως	ε. 1927
6. Η σύσταση της Πατριαρχικής Επιτροπής	στ. Σεπτέμβριος 1910
	ζ. 1913
	η. 1908

Μονάδες: 12

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (ΕΑΠ)
- β. Κοινωνιολογική Εταιρεία
- γ. Κλήρινγκ
- δ. Πεδινοί

Μονάδες: 14

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Ποιες ήταν οι δυσχέρειες που αντιμετώπιζε το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα το 19^ο αιώνα;

Μονάδες: 10

A.2.2. Ποιες ήταν οι οικονομικές δραστηριότητες των Ελλήνων της διασποράς, στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα;

Μονάδες: 14

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α) να επισημάνετε τους παράγοντες που οδήγησαν στην εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί (Μονάδες 10) και
 β) να προσδιορίσετε τις πολιτικές αντιλήψεις του Ελευθερίου Βενιζέλου και του Στρατιωτικού Συνδέσμου που επέτρεψαν τη μεταξύ τους συνεργασία (Μονάδες 15)

Κείμενα

- α. Η δυσαρέσκεια των αξιωματικών εναντίον του διαδόχου Κωνσταντίνου, που σωβούσε από το 1897, αναζωπυρώθηκε το 1908 – 09 από μια ποικιλία παραγόντων για τους οποίους δεν ήταν βέβαια πάντοτε υπεύθυνος ο θρόνος.

Τα πλήγματα, που δέχτηκε η εθνική οικονομία το 1908 από την αδυναμία διαθέσεως των γεωργικών προϊόντων και από μια κακή συγκομιδή, συνδυάστηκαν με τη διεθνή ύφεση που μείωσε και τα εμβάσματα των Ελλήνων της Αιγύπτου και της Αμερικής. Η άκαιρη επιβολή νέων φόρων από την κυβέρνηση εξάλλου έκανε ακόμη πιο δύσκολη τη θέση των τάξεων που υπέστησαν τις συνέπειες της υφέσεως και συνεπώς τους αξιωματικούς, που επίσης βασίζονταν συνήθως σε οικογενειακούς πόρους για να συμπληρώσουν το εισόδημά τους. Έτσι στους εθνικούς λόγους για τη δυσαρέσκεια των αξιωματικών προστέθηκαν ακόμα και επαγγελματικοί και οικονομικοί.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ΄

σ. 259

- β. Η βελτίωση των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων σταμάτησε όταν το 1909 ξέσπασε μια στρατιωτική επανάσταση, που άρχισε ως ανταρσία των κατώτερων στρατιωτικών αξιωματικών του στρατεύματος εναντίον ενός νομοσχεδίου που περιορίζε τις δυνατότητες παραγωγής τους. Η όλη ιστορία όμως είχε βαθύτερα αίτια: πήγαζε από το πλατύ κύμα δυσαρέσκειας εναντίον της κυβέρνησης και του βασιλιά, που αυξήθηκε όταν έγινε αισθητός σε όλη τη χώρα ο αντίκτυπος από την οικονομική κρίση του 1908, που είχε πλήξει την Αίγυπτο και την Αμερική, από την καταστροφή της σοδειάς του ελαιόκαρπου και των καπνών, την πτώση της τιμής της σταφίδας και την αύξηση της φορολογίας. Τα ριζοσπαστικά μεταρρυθμιστικά σχέδια που είχε καταστρώσει ο Δημήτριος Γούναρης όταν ανέλαβε το υπουργείο Οικονομικών, τον Ιούνιο του 1908, δεν μπόρεσαν να υλοποιηθούν...

... Επικρατούσε γενικά η εντύπωση ότι η Ελλάδα παρέπαιε, ότι ήταν ανήμπορη να σημειώσει τις ίδιες υλικές προόδους με άλλα έθνη, και ότι δε γινόταν τίποτα για να προστατευθούν οι Έλληνες της Τουρκίας από την εχθρότητα των Νεοτούρκων.

**Douglas Dakin Η Ενοποίηση της Ελλάδας
1770 – 1923 σ. 271**

- γ. Η σκέψη της συνεργασίας του Στρατιωτικού Συνδέσμου με τον Ελευθέριο Βενιζέλο είχε προωθηθεί από αντιπρόσωπο των νέων αξιωματικών το λοχαγό Σάρρο στις πρώτες κιόλας κοινές συνεδριάσεις των «ανθυπολοχαγών – υπολοχαγών» και των «λοχαγών». Η πρόταση όμως δεν έγινε ευνοϊκά αποδεκτή τότε από τους «λοχαγούς» και ιδιαίτερα από τον Ε. Ζυμβρακάκη. Τον Αύγουστο ο ίδιος ο Βενιζέλος με ανώνυμα άρθρα του στον «Κήρυκα» των Χανίων υποστήριξε την ανάγκη στρατιωτικής επεμβάσεως στην Ελληνική πολιτική, και αργότερα την επιβολή προσωρινής δικτατορίας, η οποία, αφού πραγματοποιούσε το ανορθωτικό της πρόγραμμα, θα έπρεπε να προκηρύξει εκλογές.

Η απόφαση του Στρατιωτικού Συνδέσμου να προσφύγει στο Βενιζέλο υπαγορεύθηκε κάτω από την επίδραση συναισθηματικών κινήτρων αλλά και ορθολογικών εκτιμήσεων. Ο Βενιζέλος, όχι μόνο είχε εκφράσει στην πράξη τη διττή προσήλωση στην εθνική ιδέα και στους δημοκρατικούς θεσμούς, αλλά και είχε αποβεί ο δυναμικός φορέας αντιλήψεων και μεθόδων που έβρισκαν ευνοϊκή ανταπόκριση στο χώρο των επαναστατών. Η δημιουργία κράτους σύγχρονου, ικανού να αντιμετωπίσει τις εντεινόμενες διεθνείς πιέσεις και να συμβάλει στην άμεση βελτίωση των όρων της κοινωνικής ζωής, είχε αποτελέσει την συνισταμένη τόσο των προγραμματικών δηλώσεων του Βενιζέλου όσο και των επαναστατικών διακηρύξεων του Στρατιωτικού Συνδέσμου.

**Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ´
σ.σ. 266- 267**

- δ. Όπως ο Ζορμπάς, έτσι και οι αξιωματικοί δεν είχαν πρόθεση να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της χώρας. Τα σχέδιά τους δεν αποσκοπούσαν στην εγκαθίδρυση στρατιωτικής δικτατορίας. Απέβλεπαν σε μια κυβέρνηση που θα εφαρμόζε στην πράξη το πρόγραμμά τους, πρόγραμμα εξαιρετικά μετριοπαθές και συντηρητικό. Δεν είχαν ιδιαίτερα αντιδυναστικό πνεύμα. Πράγματι, σχεδόν όλοι έλπιζαν ότι ο βασιλιάς θα συμπαραστεκόταν στην προσπάθειά τους να βάλουν τέλος στις άσκοπες και άχρηστες ενέργειες των πολιτικών. Στις 14/27 Σεπτεμβρίου κινητοποίησαν προς αυτή την κατεύθυνση τις συντεχνίες των εμπόρων της Αθήνας για να υποβάλλουν τα ψηφίσματά τους στο παλάτι.

**Η Ενοποίηση της Ελλάδας Douglas Dakin
1770 – 1923 σ.σ. 275**

ΘΕΜΑ Β2

Λαμβάνοντας υπόψη σας τις σχετικές πληροφορίες του σχολικού βιβλίου και το περιεχόμενο των παραθεμάτων να προσδιορίσετε τη θετική επίδραση που άσκησε η έλευση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία στην οικονομική ζωή της Ελλάδας, μετά τη μικρασιατική καταστροφή.

Κείμενα

- α. Στη συνέχεια, παρόλο ότι η Ελλάδα «των πέντε θαλασσών και των δύο ηπείρων» κατέρρευσε το 1922, εντούτοις η ελλαδική οικονομία αποκόμισε από την κατάρρευση αυτή ορισμένα συγκεκριμένα οφέλη:
- α) Ένα μεγάλο μέρος των προσφύγων εμφανίστηκε σαν μια αξιόλογη και ειδικευμένη φθηνή εργατική δύναμη, πράγμα που αποτέλεσε ένα επιπλέον κίνητρο για τη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων.
- β) Η παρουσία των προσφύγων στην Ελλάδα επέφερε επίσης μιαν αξιόλογη διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς. Η τεράστια προσπάθεια για την εγκατάστασή τους στους αστικούς και αγροτικούς χώρους λειτούργησε ταυτόχρονα και σαν μια σπουδαία ευκαιρία για την αξιοποίηση κεφαλαίων και την απόληψη κερδών. Μέσα στα πλαίσια αυτά, η διεύρυνση

της πολιτικής των Τραπεζών και του κράτους, παρά τα πληθωριστικά της αποτελέσματα, επέφερε μια συνεχή εκτόνωση της αγοράς και συνεπώς μια συνεχή βελτίωση του κλίματος των επενδύσεων.

γ) Η άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα έγινε η αιτία για να επιταχυνθεί και επεκταθεί η διαδικασία διανομής των μεγάλων αγροκτημάτων (τσιφλικιών) στους καλλιεργητές. Η αγροτική μεταρρύθμιση επέφερε, με τη σειρά της, αν όχι την αύξηση του συνολικού αγροτικού εισοδήματος, πάντως την ανακατανομή του, προς όφελος των άμεσων καλλιεργητών. Αυτό είχε σαν συνέπεια να αυξηθεί η ζήτηση για είδη πρώτης ανάγκης, δηλαδή να αυξηθεί η ζήτηση για προϊόντα που η ελληνική βιομηχανία ήταν ικανή να παραγάγει.

Γενική συνέπεια από την εγκατάσταση των προσφύγων και τη διανομή των μεγάλων αγροκτημάτων στους άμεσους καλλιεργητές ήταν μια άνευ προηγουμένου κινητοποίηση των εγχώριων πόρων για την εκβιομηχάνιση με βάση την εγχώρια αγορά. [...]

Στην ουσία, για την Ελλάδα η κρίση των παραδοσιακών δομών άρχισε από το 1922 με την άφιξη των προσφύγων. Η αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος των προσφύγων προετοίμασε τις προϋποθέσεις για μια δημιουργική αντιμετώπιση, στον ελλαδικό χώρο, της κρίσεως του 1929. Στο διάστημα αυτό, ο νεοελληνικός εθνισμός, εγκαταλείποντας οριστικά τα επεκτατικά οράματα, επενδύθηκε σε εγχώριες επιδιώξεις.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος

ΙΕ' σ. 327

- β. Για τις επιπτώσεις που είχε ο ερχομός των προσφύγων στην οικονομική ζωή της Ελλάδας δεν είναι εύκολο να μιλήσουμε με ακρίβεια, αν και ήταν προφανώς σημαντικές. Στην αρχή οι νεοφερμένοι ήταν ένα δυσβάσταχτο βάρος. Αργότερα έγιναν ένα ανεκτίμητο στοιχείο για την οικονομική ζωή του τόπου, ένα στοιχείο που μπορεί να αποτιμηθεί σε αριθμούς, γιατί η συμβολή των προσφύγων στον οικονομικό τομέα συνδέθηκε αδιαχώριστα με την ανάπτυξη του συνόλου της εθνικής οικονομίας μετά την ώθηση που της έδωσε η γενική οικονομική άνθηση στην Ευρώπη σε όλο τον κόσμο. Το βέβαιο πάντως είναι ότι από τη στιγμή που εγκαταστάθηκαν στις διάφορες περιοχές οι πρόσφυγες άρχισαν να μετατρέπουν κάθε πθαμή γης σε παραγωγικό έδαφος. Ήταν γενικά πιο δραστήριοι, πιο ριψοκίνδυνοι και πιο εργατικοί από τους άλλους Έλληνες, και πιο πρόθυμοι να εφαρμόσουν καλύτερες γεωργικές μεθόδους. Άρχισαν να καλλιεργούν μεγαλύτερη ποικιλία δημητριακών, και στην καπνοκαλλιέργεια (τα δύο τρίτα της οποίας ήταν στα χέρια τους το 1926) εισήγαγαν καλύτερα φύλλα. Υιοθέτησαν συνεργατικές μεθόδους σε πολύ ευρύτερα κλίμακα από τους ντόπιους Έλληνες. Την ίδια ακούραστη εργατικότητα έδειξαν οι πρόσφυγες και όταν ασχολήθηκαν με τη βιομηχανία και το εμπόριο.

Η Ενοποίηση της Ελλάδας 1770 – 1923 Douglas Dakin σ. σ. 401 – 402